

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 126/2024-40

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátska kancelária JUDr. Peter Bartoš, s. r. o., Martina Granca 3618/44, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV (pôvodne Okresný súd Bratislava III) v konaní vedenom pod sp. zn. B3-48Er/302/2016 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 48Er/302/2016) takto

r o z h o d o l :

- Postupom Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B3-48Er/302/2016 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Mestskému súdu Bratislava IV sa **prikazuje**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. B3-48Er/302/2016 konal bez zbytočných prietahov.
- Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadosťučinenie **1 000 eur**, ktoré mu **je** Mestský súd Bratislava IV **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Mestský súd Bratislava IV **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **959,24 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 126/2024-25 z 29. februára 2024 prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu ústavnú sťažnosť sťažovateľa, ktorou sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej

lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom mestského súdu (pôvodne okresného súdu) v konaní označenom v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje, aby ústavný súd prikázal mestskému súdu konať bez zbytočných prieťahov a priznal mu primerané finančné zadostučinenie 3 000 eur a náhradu trov právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti, jej príloh a ústavným súdom vyžiadaného spisového materiálu vyplýva, že sťažovateľ je oprávneným v exekučnom konaní o vymoženie 1 806,30 eur s prísl. proti povinným [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] vedenom na mestskom súde pod sp. zn. B3-48Er/302/2016, pôvodne na okresnom súde pod sp. zn. 48Er/302/2016, a pred súdnym exekútorom [REDAKOVANÉ] pod sp. zn. EX 329/2016 na základe exekučného titulu rozsudku [REDAKOVANÉ], rozhodcu zapísaného v zozname rozhodcov vedenom Rozhodcovským súdom [REDAKOVANÉ] z 19. novembra 2015. Povinní podali námietky proti exekúcii, o ktorých rozhodol vyšší súdny úradník uznesením zo 4. mája 2016 tak, že námietky zamietol. Uznesenie okresný súd najprv neúspešne doručoval na adresu právneho zástupcu povinných [REDAKOVANÉ], uvedenú v súdnom spise, následne ho doručil na adresu advokátskej kancelárie [REDAKOVANÉ] (uvedenú vo verejne dostupnom zozname advokátov vedenom Slovenskou advokátskou komorou). Proti opätovnému doručovaniu uznesenia sťažovateľ podal sťažnosť, ktorá bola odmietnutá ako neprípustná podpredsedníčkou okresného súdu. Povinní podali proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka sťažnosť a návrh na povolenie odkladu a zastavenie exekúcie 29. júla 2016. Sťažovateľ sa k sťažnosti vyjadril 28. novembra 2016. Spis bol 22. februára 2017 predložený Krajskému súdu v Bratislave, ktorý ho 4. augusta 2017 vrátil okresnému súdu bez rozhodnutia. Z dôvodu nečinnosti okresného súdu sťažovateľ podal predsedovi okresného súdu 26. septembra 2017 a 27. októbra 2020 sťažnosť. Okresný súd 3. mája 2021 právnenému zástupcovi povinných oznámil, že uznesenie o námietkach nadobudlo právoplatnosť 20. mája 2016, no bude rozhodovať o návrhu na zastavenie a odklad exekúcie z 29. júla 2016. Na tento účel si vyžiadal spis rozhodcovského súdu, ktorý mu bol doručený 14. mája 2021. Z pripojeného spisu nevyplýva, že by uvedené skutočnosti boli oznámené aj sťažovateľovi. Dňa 8. marca 2024 bolo mestskému súdu doručené späťvzatie návrhu na vykonanie exekúcie podľa § 57 ods. 1 písm. c) Exekučného poriadku v príslušnom znení, keďže medzi sťažovateľom a povinnými došlo 14. februára 2024 k dohode o urovnaní. Mestský súd vyzval právneho zástupcu povinných na vyjadrenie a súdneho exekútora na vyčíslenie trov.

3. Sťažovateľ namieta nečinnosť mestského (predtým okresného) súdu pri rozhodovaní o námietkach povinných proti exekúcii a ich ďalších podaniach v trvaní takmer ôsmich rokov, ktorú považuje za extrémnu a neakceptovateľnú. Posledným úkonom súdu bolo vydanie uznesenia 4. mája 2016. Neúmerne dlhým konaním je sťažovateľ vystavený právnej neistote a znižuje sa jeho šanca na úspešné vymoženie práva. V napadnutom konaní nejde o zložitú vec a sťažovateľ neprispel k namietanej dĺžke konania.

II.

Vyjadrenie mestského súdu a replika sťažovateľa

4. Predsedníčka mestského súdu odkázala na vyjadrenie vo veci konajúcej vyššej súdnej úradníčky, ktorá ako hlavný dôvod nečinnosti mestského súdu uviedla veľký rozsah pridelenej agendy z dôvodu aplikácie novej súdnej mapy, oznámila späťvzatie návrhu na vykonanie exekúcie

sťažovateľom a uviedla, že ďalším procesným úkonom mestského súdu bude uznesením rozhodnúť o zastavení exekúcie.

5. Sťažovateľ potvrdil späťvzatie návrhu na vykonanie exekúcie, keďže v novembri 2023 ho povinný v 2. rade (ku ktorému sa následne pripojil aj povinný v 1. rade) požiadal o možnosť dosiahnuť mimosúdnu dohodu o urovnaní s cieľom zastaviť exekučné konanie. Podľa jeho názoru k uvedenému pristúpili povinní z dôvodu viac ako 8 rokov trvajúcej blokácie ich majetku. Uvedené skutočnosti podľa neho nemajú za následok zánik jeho práva na rozhodnutie o ústavnej sťažnosti (resp. jeho nároku na finančné zadost'učinenie).

6. Ústavný súd upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní účastníkov konania a predloženého súdneho spisu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci [§ 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)].

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

7. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí, aj pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru – m. m. I. ÚS 304/2021, I. ÚS 444/2021, pozn.) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom znamenajúcim nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. II. ÚS 118/2019, I. ÚS 250/2020).

8. Základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov súdom sa vzťahuje aj na konanie o výkon rozhodnutia a rozhodovanie súdu v exekučnom konaní (napr. III. ÚS 15/03), keďže nútený výkon súdnych a iných rozhodnutí vrátane súdnej exekúcie podľa Exekučného poriadku je súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (II. ÚS 143/02, IV. ÚS 292/04) a ústava v čl. 48 ods. 2 takéto konania z povinnosti súdov konať bez zbytočných priet'ahov nevyníma. Aj podľa názoru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) by právo na súdnu ochranu zostalo iluzórnym, keby vnútroštátny právny poriadok umožňoval, aby konečné súdne rozhodnutie ostalo „neúčinné“ na škodu jednej zo strán. Výkon rozsudku alebo rozhodnutia súdu treba považovať za integrálnu súčasť procesu v zmysle čl. 6 dohovoru (obdobne III. ÚS 15/03, IV. ÚS 551/2013).

9. Ústavný súd vo vzťahu k okolnostiam tejto veci konštatuje, že špecifikom exekučného konania (napr. II. ÚS 349/2017, IV. ÚS 60/2018) je to, že exekučné konanie je spravidla „v rukách“ súdneho exekútora a exekučný súd v rámci exekučného konania koná a rozhoduje len na základe procesných návrhov účastníkov exekučného konania, resp. súdneho exekútora, preto namietať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru možno na ústavnom súde vo vzťahu k exekučnému súdu len vtedy, ak tento má reálne o čom rozhodovať.

10. Pri posudzovaní otázky, či v okolnostiach konkrétneho súdneho konania došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade s doterajšou judikatúrou (m. m. III. ÚS 241/2017, I. ÚS 17/2022, rozsudky ESLP vo veci Frydlander v. Francúzsko z 27. 6. 2000, s'ťažnosť č. 30979/96 a vo veci Záborský a Šmáriková v. Slovensko zo 16. 12. 2003, s'ťažnosť č. 58172/00) zohľadňuje (1) právnu a faktickú zložitost' veci, o ktorej všeobecný súd rozhoduje, (2) správanie účastníka súdneho konania a (3) postup samotného súdu, a prihliada sa pritom aj na význam konania pre s'ťažovateľa.

11. Z hľadiska povahy veci ústavný súd rezultuje, že exekučné konanie spravidla treba považovať za konanie po právnej a faktickej (skutkovej) stránke pomerne jednoduché. Je to dané tým, že o spore účastníkov exekučného konania bolo už právoplatne rozhodnuté vo veci samej exekučným titulom, ktorý je podkladom na nariadenie exekúcie. Zmyslom exekučného konania je nútená realizácia práv oprávneného, keďže povinný dobrovoľne nesplnil, resp. čiastočne nesplnil povinnosti uložené v právoplatnom exekučnom titule (m. m. I. ÚS 78/02, I. ÚS 374/2015). Uvedené sa vzťahuje aj na povinnými podaný návrh na zastavenie a odklad exekúcie z 29. júla 2016.

12. Ústavný súd po preskúmaní priebehu napadnutého konania nezistil na strane s'ťažovateľa také skutočnosti spočívajúce v jeho správaní, ktoré by zásadným spôsobom ovplyvnili dĺžku konania o návrhoch povinných. Vo vzťahu ku skutočnosti, že s'ťažovateľ po podaní ústavnej s'ťažnosti vzal návrh na vykonanie exekúcie späť z dôvodu dohody o urovaní s povinnými, ústavný súd poukazuje na judikatúru ESLP, v zmysle ktorej výsledok vnútroštátneho konania (či s'ťažovateľ prehrá, vyhrá alebo nakoniec dosiahne priateľské urovanie) nie je podstatný pre vzniknutú nemajetkovú ujmu z dôvodu dĺžky konania (porov. rozsudok vo veci Apicella proti Taliansku, z 10. 11. 2004, bod 26).

13. Vychádzajúc z obsahu predloženého súdneho spisu, pre ústavný súd je podstatné, že o podaniach povinných z 29. júla 2016 (návrh na odklad a zastavenie exekúcie) nebolo ani v čase prejednávania tejto ústavnej s'ťažnosti rozhodnuté. Pokiaľ ide o povinnými podanú s'ťažnosť proti uzneseniu o zamietnutí námietok proti exekúcii, okresný súd až v máji 2021 právnomu zástupcovi povinných oznámil, že o s'ťažnosti nebude rozhodovať a že predmetné uznesenie je právoplatné. Z obsahu spisu nevyplýva, že by o uvedenom postupe oboznámil aj s'ťažovateľa.

14. V súvislosti s obranou mestského súdu ústavný súd napriek pochopeniu organizačných a personálnych ťažkostí opätovne pripomína, že otázka množstva vecí, personálne a organizačné problémy súdu nie sú v kontexte ustálenej rozhodovacej praxe ESLP ani rozhodovacej praxe ústavného súdu v zásade ústavne významné pre posúdenie toho, či došlo k zbytočným priet'ahom v konaní. Ústavný súd vníma problém nadmernej zaťažnosti všeobecných súdov, avšak zároveň poukazuje na to, že je úlohou zmluvných štátov nastaviť si svoj právny systém takým spôsobom, aby boli súdy schopné zaručiť každému právo na rozhodnutie v primeranej lehote (rozsudok Veľkej komory vo veci Sürmeli proti Nemecku z 8. 6. 2006, s'ťažnosť č. 75529/01, bod 129). Chronické, resp. dlhotrvajúce preťaženie súdov nemôže ospravedlniť neprimeranú dĺžku konania (Probstmeier proti Nemecku z 1. 7. 1997, s'ťažnosť č. 20950/92, bod 64).

15. V konklúzii predneseného ústavný súd uzatvára, že napadnuté konanie vykazuje zbytočné priet'ahy, ktorými došlo k porušeniu namietaných práv s'ťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Keďže napadnuté konanie nie je právoplatne skončené, prikázal mestskému súdu konať bez zbytočných priet'ahov (body 1 a 2 výroku tohto nálezu).

IV.

Priznanie primeraného finančného zadost'učinenia

16. Sťažovateľ sa v ústavnej sťažnosti domáha, aby mu ústavný súd priznal primerané finančné zadost'učinenie v sume 3 000 eur. Ústavný súd vzhľadom na okolnosti posudzovanej veci považoval za potrebné priznať sťažovateľovi finančné zadost'učinenie, majúc pritom na pamäti, že cieľom priznania primeraného finančného zadost'učinenia je zmiernenie ujmy pocit'ovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, nie získanie iného majetkového prospechu. Pri určení primeraného finančného zadost'učinenia vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

17. Pri ustálení sumy finančného zadost'učinenia priznaného sťažovateľovi ústavný súd prihliadal primárne na celkovú dĺžku napadnutého konania o návrhu povinných na odklad a zastavenie exekúcie vedeného pred mestským súdom, resp. okresným súdom, a význam prejednávanej veci pre sťažovateľa (exekučné konanie o vymoženie 1 806,30 eur s prísl.). Následne považoval za vhodné vziať do úvahy, že v čase podania ústavnej sťažnosti (21. novembra 2023) dôležitosť toho, o čo v spore ide, bola pre sťažovateľa znížená z dôvodu, že v tom čase (november 2023) ho oslovil jeden z povinných, čo sa týka možnosti uzavrieť dohodu o urovaní. Vzhľadom na uvedené rozhodol o priznaní finančného zadost'učinenia sťažovateľovi 1 000 eur (bod 3 výroku tohto nálezu). Vo zvyšku požadovaného primeraného finančného zadost'učinenia ústavnej sťažnosti sťažovateľa nevyhovelo (bod 5 výroku tohto nálezu).

V.

Trovy konania

18. Ústavný súd priznal podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia (bod 4 výroku tohto nálezu) za 2 úkony právnej služby vykonané v roku 2023 (prevzatie, príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti) v sume dvakrát po 208,67 eur a režijný paušál v sume dvakrát po 12,52 eur a za 1 úkon právnej služby vykonaný v roku 2024 (replika sťažovateľa) v sume jedenkrát 343,25 eur a režijný paušál v sume jedenkrát 13,72 eur, t. j. spolu 799,36 eur [§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“)]. Priznanú odmenu zvýšil o DPH (§ 18 ods. 3 vyhlášky).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 11. apríla 2024

Miloš Maďar
predseda senátu